

HARF BİLGİSİ ve EDEBİ BECERİLER

Okuma Güçlüğüne
Yönelik Ağıştırmalar-2

Treysi
Terziyan

Stefani
Terziyan

HARF BİLGİSİ VE EDEBİ BECERİLER

Okuma Güçlüğüne
Yönelik Ağıştırmalar-2

Treysi Terziyan * Stefani Terziyan

HARF BİLGİSİ VE EDEBİ BECERİLER
Okuma Güçlüğüne Yönelik Alıştırmalar-2

© 2021, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

YAZAR: Treysi Terziyan, Stefani Terziyan
RESİMLEYEN: Gül Sarı
EDİTÖR: Irmak Ertaş
DÜZELTİ: Özge İpek Esen
SON OKUMA: Yağmur Aydın
GRAFİK TASARIM: Nayime Serbest, Nilgün Koç
KAPAK TASARIMI: Burak Tuna

BASKI VE CİLT: Özyurt Matbaacılık İnş. Taah. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Saray Mahallesi 123. Cadde No:2/1 Kahramankazan/Ankara
Tel: 0312 384 15 36

Birinci Baskı: Aralık 2021 (2000 adet)

ISBN: 978-605-285-427-3

Yayınevi sertifika no: 45041

Matbaa sertifika no: 46772

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

SENdeOKU

HARF BİLGİSİ VE EDEBİ BECERİLER

Okuma Güçlüğüne
Yönelik Ağıştırmalar-2

Treysi Terziyan * Stefani Terziyan

 tudem

Treysi Terziyan

Çocuklarla çalışmaya Robert Kolejinde okurken başlayan Treysi, eğitim hayatını çocukların dil gelişimini anlamaya ve desteklemeye adanmıştır. Lisansını Psikoloji üzerine Amerika'daki Franklin&Marshall College'da çeşitli başarı ödülleri ile tamamlamıştır. İlk yüksek lisansını Boğaziçi Üniversitesi'nde Dilbilimi alanında ve ikinci yüksek lisansını ise Amerika'da bulunan University of Connecticut'ta Konuşma ve Dil Bozuklukları üzerine yapmıştır. Şu anda Hollanda'daki Tilburg Üniversitesi'nde çift dilli çocukların dil becerileri ve okul başarıları arasındaki ilişkiyi araştıran bir proje ile doktora yapmaktadır.

Stefani Terziyan

İlkokulun başlarında derslerde zorluk çekmiş, arkadaşlarının gerisinde kalmıştır. 4. sınıfta disleksi tanısı konulduktan sonra, ihtiyacı olan desteği alıp liseyi normal diplomanın yanı sıra IB (uluslararası geçerli International Baccalaureate programı) diploması olarak üçüncülükle tamamlamıştır. Sonrasında, Amerika'da Bentley Üniversitesi'nde Medya ve Kültür Bölümünde okumuştur. Mezun olup Türkiye'ye dönünce çeşitli film projelerinde yer almıştır. Kendi yazıp çektiği kısa filmle 28. Ankara Uluslararası Konulu Kısa Film dalında ikinci olmuştur. Dâhil olduğu başka bir proje ise 37. İstanbul Film Festivali'nde gösterilmiştir. Ayrıca, TRT World'de kamera arkasında çalışmıştır.

İçindekiler

Giriş	6
Bu Kitap Nasıl Kullanılmalı?	8
HARF BİLGİSİ	10
Seviye 1: Harfleri Tanıma Çalışmaları	11
Harflerin Farklı Şekilleri	13
Eğlenceli Harf Çalışmaları	43
Seviye 2: Görsel Dikkat Alıştırmaları	47
Farklı Harfleri Bulmak.....	49
Kelime İçinde Harf Bulmak	55
Seviye 3: Kolay Harf Yazma Alıştırmaları	65
Harfleri Yazmayı Öğrenelim	67
İlk Harfi Yazma Alıştırmaları.....	89
Son Harfi Yazma Alıştırmaları	95
EDEBİ BECERİLER	99
Seviye 1: Etkili Okuma Alışkanlıkları	101
Berber Okuma: Duman ve Minnoş.....	103
Seviye 2: Okuma ve Yazma Alıştırmaları	117
Okuduğunu Tartışmak - Film Tartışmak - Berber Yazma Çalışmaları.....	119
Kelime Bilgisini Güçlendirme	123
Seviye 3: Hikâye Yapısı Çalışmaları	139
Hikâye Öğelerini Belirleme.....	141
Hikâye Derleme	149
Berber Hikâye Yazma.....	161
Sonsöz	163
Sonnotlar	164
Minik Hediyelerim	166

Giriş

>>>·>>>·>>> Okumanın Öğeleri ve Önemi <<<·<<<·<<<

Okumaktan bahsettiğimiz zaman genellikle akla ilk gelen şey okuma hızı ve doğru okuyabilme becerisidir¹. Fakat bunlar, okuma eyleminin sadece ilk yarısını oluşturan **okuma akıcılığı** ile ilgilidir. Okuma akıcılığı, metni doğru ve hızlı okumak olarak tanımlanabilir². Okuma akıcılığının, okuma-anlama için yeterli **olmadığı** şu örnekle desteklenebilir: “**Ay siğ yor pensıl,**” cümlesini sesli okumaya çalışırsanız ilk denemenizde biraz zorlanır ama daha sonra akıcı bir şekilde okuyabilirsiniz. Bu cümleyi herkes okuyabilirken, sadece İngilizce bilen biri okuduğu cümleyi **anlayabilir**. Bu cümle, “**kalemimi görüyorum,**” anlamına gelir.

Bu örnekten de anlaşıldığı gibi bir metni akıcı bir şekilde okuyabilmek, metnin **anlaşıldığını** göstermemektedir. Bu yüzden okuma eylemi tanımlanırken hem **akıcı okumaya** hem de **okuduğunu anlamaya** değinilir³. Akıcı okuma ve okuduğunu anlama becerileri, okul başarısı ile yakından ilişkilidir⁴.

Akıcı okumakta ve okuduğunu anlamakta zorlanan çocukların, okuma konusunda isteksiz oldukları gözlemlenmiştir⁵. Bu durum endişe vericidir çünkü çok kitap okuyan çocukların sadece dil derslerinde değil ayrıca fen, matematik ve tarih derslerinde de daha başarılı oldukları kanıtlanmıştır⁶. Bu sebeple çocukların hem akıcı okuma becerileri hem de okuduğunu anlama becerileri desteklenmelidir.

>>>·>>>·>>> Bu Kitabın Amacı Nedir? <<<·<<<·<<<

Bu kitabın amacı, harf bilgisi ve edebî beceriler konularında **ebeveynlere** ve **eğitmenlere** kılavuzluk etmek; okuma becerilerini geliştirmeleri konusunda çocuklara yardımcı olmaktır. Kitabın, okumakta güçlük çeken çocukların yanı sıra okumaya **yeni** başlayan ve okuma güçlüğü **olmayan** çocukların da okuma becerilerini pekiştirmeyi hedefleyen bir alıştırma seçkisi vardır.

Bu kitap **iki** bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, akıcı okuma için gerekli olan **harf bilgisi** üzerinde durulacaktır. İkinci bölümde ise çocukların, okuduklarını anlayabilmeleri için gerekli olan **edebî beceriler** geliştirilecektir.

Kitap, harfleri ayırt edebilme becerisinden kelime dağarcığına, okuduğunu tartışabilme becerisinden hikâyelerin yapısını kavramaya kadar uzanan birçok farklı yetiye değinmektedir. Alıştırmalar, okumayı sökmeye çalışan çocukların bu alanlardaki kabiliyetlerini **artırmalarını** amaçlarken aynı zamanda burada öğrendiklerini **gündelik hayatta** kullanmaları konusunda da teşvik ediyor. Böylece, çocukların okuma becerilerini derinlemesine geliştirmesi sağlanıyor. Anlama ve kavrama yetilerinin gelişmesinin iyi bir okur olmaktan geçtiğinin altını çizen kitap, okuma sürecinde çocuklara yardımcı olmayı hedefliyor.

“Bu kitap nasıl kullanılmalı?” bölümünde bu kitabı etkili bir biçimde kullanmanın yolları anlatılmıştır.

>>> · >>> · >>> Alıştırma Seçkimiz Hakkında <<< · <<< · <<<

Bu kitapta derlenen alıştırmalar, okuma güçlüğü olan çocuklarla yapılan çalışmalarda ve okullarda, okuma eğitiminde kullanılmaktadır. Bu alıştırmaları bilinçli bir şekilde çocuklarla uygulamak, eğitim süreçlerine çok destek olacaktır.

Fakat ebeveynler, çocuklarına okuma güçlüğü tanısını kendi kendilerine koyup, bu kitapla çocuklarına terapi uygulamaya **çalışmamalıdır**. Ebeveynler, çocuklarında okuma güçlüğü olduğunu düşünüyorlarsa, *Okuma Güçlüğüne Yönelik Alıştırmalar-1 Ses Farkındalığı* kitabımızda belirtilen adımları izleyebilir, bu kitabı ise destek çalışma materyali olarak kullanabilirler.

Bu Kitap Nasıl Kullanılmalı?

>>>·>>> Alıştırma Sıralaması ve İçeriği Hakkında Bilgiler <<<·<<<

Kitap iki bölüme ayrılmıştır: Harf Bilgisi ve Edebî Beceriler.

Bu iki bölüm **aynı anda** çalışılabilir. Birine başlamak için diğerini bitirmek gerekmemektedir.

Bu kitabın iki bölümünde de alıştırma **seviyelerine** göre ayrılmıştır. Harf bilgisi bölümünde çocukların önce harfleri tanıma becerileri geliştirilecek, sonra görsel dikkatleri artırılacak ve harfleri yazma becerileri üzerinde durulacaktır.

Edebî beceriler bölümünde ise önce etkili okuma becerileri geliştirilecek, çeşitli okuma-yazma (okuduğunu tartışabilme, yazma ve kelime dağarcığı) becerileri pekiştirilecek ve hikâyelerin genel yapısı tanıtılacaktır.

Seviyeler kolaydan zora doğru ilerlemektedir. Her seviyenin başında, alıştırma içeriği ve uygulama şekilleri ile ilgili detaylı bilgi bulabilirsiniz.

Kitaptaki bazı alıştırma resimlidir. Bu alıştırma yaparken çocuk resmi tanımazsa ona yardımcı olabilirsiniz.

>>>·>>>·>>> Aklınızda Bulunması Gerekenler <<<·<<<·<<<

Alıştırmaların zorluk seviyeleri, çocukların ne kadar zorlanacağını **belirlemez**. Her çocuk farklıdır. Çocuğu fazla yormamaya ve zorlamamaya özen gösterin.

Alıştırmalarda amacımız, çocukların genel olarak başarılı olmasıdır. Eğer çocuk bir alıştırmada çok zorlanıyorsa, bu alıştırma için henüz hazır olmayabilir. Bu yüzden çocukları çok zorlayan alıştırmaları **en sona** bırakmaya özen gösterin.

Çocukların biraz zorlandığı alıştırmalarda ise onlara **destek** olmaya özen gösterin. Mesela cevabı söylemek yerine, doğru cevabı bulmaları için ipucu verebilirsiniz.

>>>·>>>·>>> Tıpkı Bir Takımın Antrenman Çalışması Gibi Düşünün <<<·<<<·<<<

Okuma becerilerini bir spor gibi düşünün; bu kitaptaki çalışmalar antrenman gibidir. Nasıl ki futbolcular maçlarının olmadığı günlerde dahi antrenman yapıyorlarsa, okumayı öğrenmeye çalışan çocuk da bu konuda bol bol alıştırma yapmalıdır.

Antrenman yapan futbolcuların kaslarının gelişmesi ve kondisyonlarının artmasındaki gelişimi gözlemlemek nasıl zaman istiyorsa, bu alıştırmaların sonuçlarını görmek de zaman içinde gerçekleşecektir. Alıştırmaları yaptıkça çocuğun daha bir okur hâline geldiğini fark edeceksiniz.

Özellikle belirtmeliyiz ki, çocuğun bu kitaptaki alıştırmaları yetişkin desteği olmadan yapması uygun değildir.

Harf Bilgisi

Türkçe için hep, “Okunduğu gibi yazılan, yazıldığı gibi okunan bir dil,” denir. Bu genel olarak doğru olsa da Türkçe’de okunduğu gibi yazılmayan kelimeler de vardır. Bunlara örnek olarak, (“tiren”, “tren”), (“bağdem”, “badem”) ve (“dinazor”, “dinozor”) verilebilir. Ama bu tarz örnekler sayıca azınlıktadır.

Türkçe gibi genellikle okunduğu gibi yazılan, yazıldığı gibi okunan dillerde harf bilgisi, okuma becerilerinin gelişmesi açısından çok önemlidir. Yapılan araştırmalar, böyle bir dil konuşan çocukların **anaokulundayken** harfleri ne kadar iyi bildiklerinin, dördüncü sınıftaki okuma becerilerini etkilediğini ileri sürer⁷. Bu yüzden harf bilgisi, okumanın **yapı taşlarından** biridir.

Bu bölümde harf bilgisini geliştirmek için önce harfler tanıtılacak ve çocukların harflere aşinalık kazanması sağlanacaktır. Sonra çocuklardan harfleri **ayırt etmeleri** istenecek ve böylece **görsel dikkat becerileri** güçlendirilecektir. Son olarak da çocuklara harfleri **yazmaları** öğretilerek, harf bilgileri sağlamlaştırılacaktır.

- Seviye 1: HARFLERİ TANIMA ALIŞTIRMALARI
- Seviye 2: GÖRSEL DİKKAT ALIŞTIRMALARI
- Seviye 3: KOLAY HARF YAZMA ALIŞTIRMALARI

>>> · >>> · >>> Seviye 1: Harfleri Tanıma Alıştırılmaları <<< · <<< · <<<

Alfabemizde 29 tane harf vardır. Bu harfler, **küçük** ve **büyük** olmak üzere iki şekilde yazılabilir. Harfler, konuştuğumuz dili yazıya dökmemize yardımcı olurlar. Her harfin bir şekli vardır. İlk etapta harflerin şekillerini öğrenmek ve görünümlerine aşina olmak çok önemlidir. Bu, okur olarak bize özgüven kazandırır.

Dikkat etmeniz gereken noktalar:

- Bir oturuşta en fazla **30 dakika** boyunca çalışın. Çocuğu daha uzun süre çalıştırıp zorlamaktan kaçınmalısınız.
- Eğer çocuğun aklı karışmışsa veya zorlanıyorsa, yaptığınız etkinliği daha basite indirgeyebilirsiniz.

Bu seviyedeki alıştırmalar:

• Harflerin Farklı Şekilleri:

Bu alıştırmada çocuklara harfler ve onların farklı şekilleri tanıtılacaktır. Örneğin "a" harfi **a** veya **ɑ** şeklinde yazılabilir. Amacımız, çocuğun bu konuda farkındalık kazanmasıdır. Her harf için farklı örnekler görmek harf bilgisini pekiştirecektir. Çocuktan, farklı harfler arasından doğru olanları seçmesi beklenmektedir. Bu alıştırma sırasında sık sık, harfin **sesinin** söylenmesi faydalı olacaktır.

• **Eğlenceli Harf Çalışmaları:**

Eğlenceli harf çalışmaları, harflerin şekillerini öğrendikten sonra bilgiyi pekiştirmeye yarayan eğlenceli ve öğretici çalışmalardır. *Makarnadan harf yapma* veya *harf şeklinde kurabiyeler hazırlama* gibi etkinliklerde, el sanatlarından esinlenilmiştir. Etkinlikler, özellikle kalem tutma yetisi daha tam **gelişmemiş**, küçük yaştaki çocuklar için çok **uygundur** ama genel olarak **her yaşa** hitap etmektedir. Bu eğlenceli alıştırmalar, harf şekillerinin çocukların **görsel hafızasında** yer etmesine yardımcı olur.

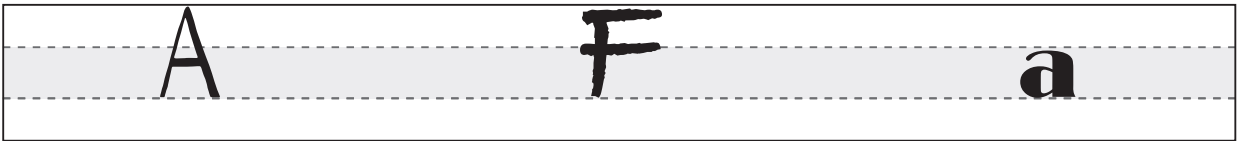
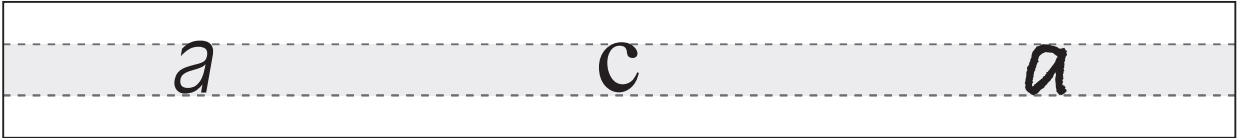
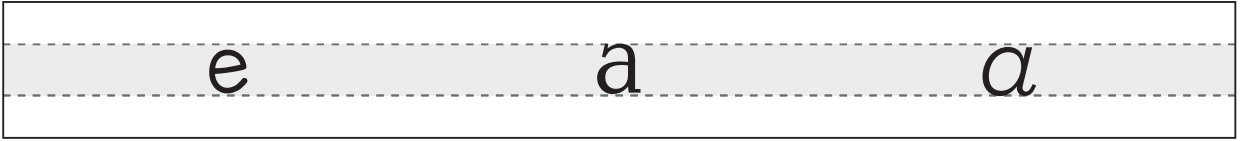
Harflerin farklı şekillerini öğrendikten sonra bilgilerinizi pekiştirmeniz için kitabın sonunda size bir hediyemiz var! Bu harfleri eğlenceli harf çalışmaları bölümünde gördüğünüz veya dilediğiniz şekilde boyayabilirsiniz. İyi çalışmalar!

HARFLERİN
FARKLI
ŞEKİLLERİ

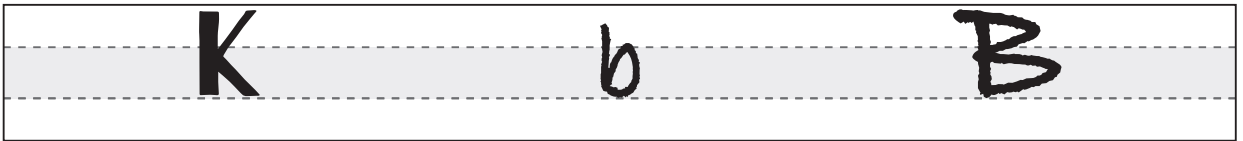
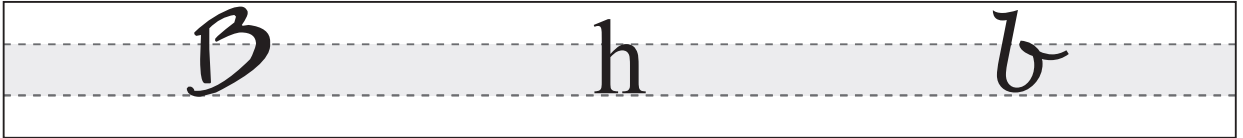
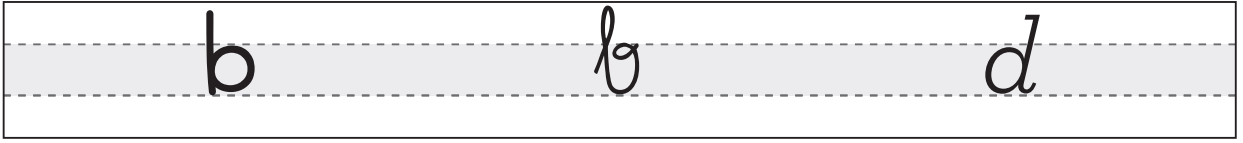
A a

Çocuktan, aşağıdaki kutucuklarda verilen harfler arasındaki “a” harflerini bulup daire içine almasını isteyin. Eğer kafası karışır veya zorlanırsa ipucu verebilirsiniz.

B b

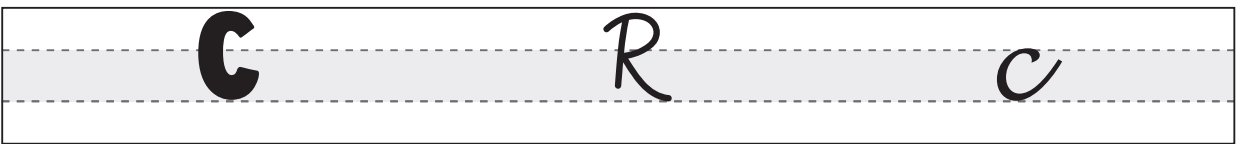
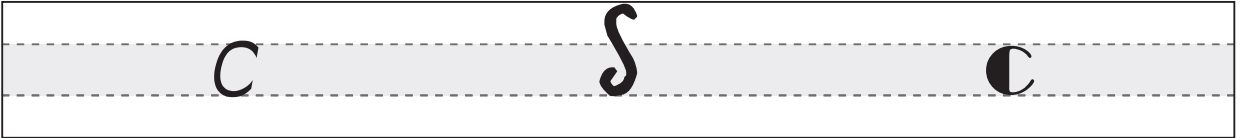
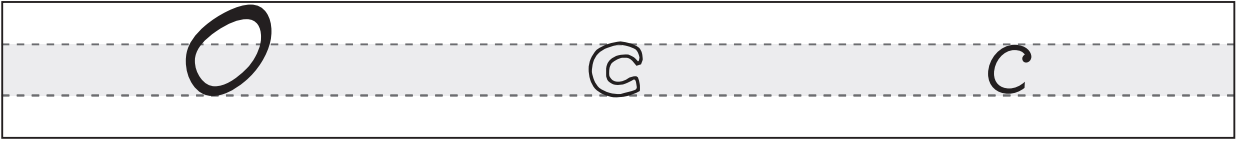
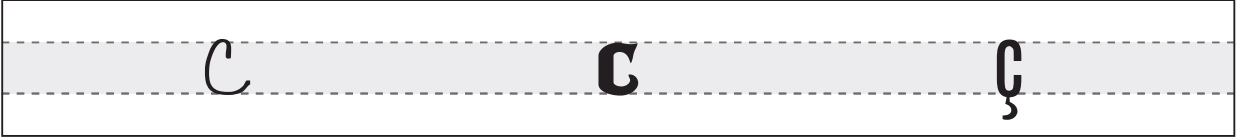
Çocuktan, aşağıdaki kutucuklarda verilen harfler arasındaki “b” harflerini bulup daire içine almasını isteyin. Eğer kafası karışır veya zorlanırsa ipucu verebilirsiniz.

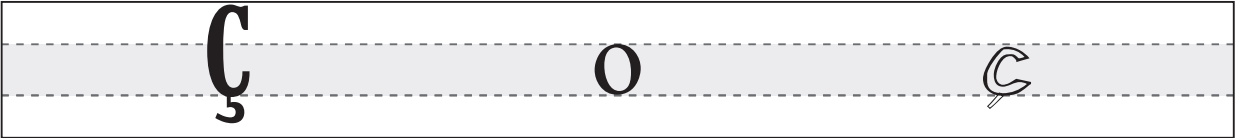
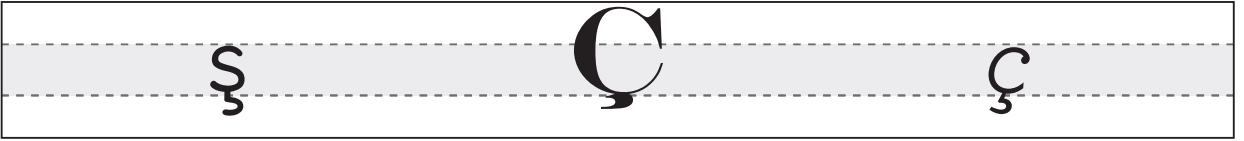
C c

Çocuktan, aşağıdaki kutucuklarda verilen harfler arasındaki “c” harflerini bulup daire içine almasını isteyin. Eğer kafası karışır veya zorlanırsa ipucu verebilirsiniz.

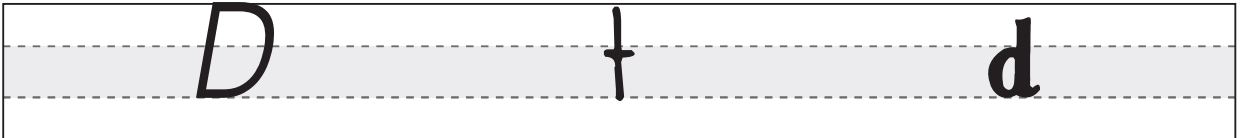
Ç ç

Çocuktan, aşağıdaki kutucuklarda verilen harfler arasındaki “ç” harflerini bulup daire içine almasını isteyin. Eğer kafası karışır veya zorlanırsa ipucu verebilirsiniz.

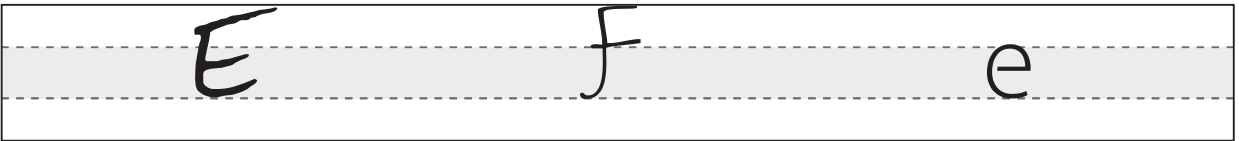
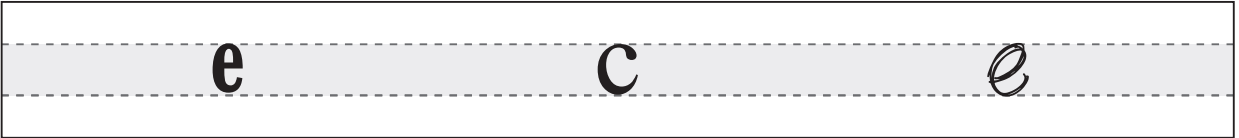
D d

Çocuktan, aşağıdaki kutucuklarda verilen harfler arasındaki “d” harflerini bulup daire içine almasını isteyin. Eğer kafası karışır veya zorlanırsa ipucu verebilirsiniz.

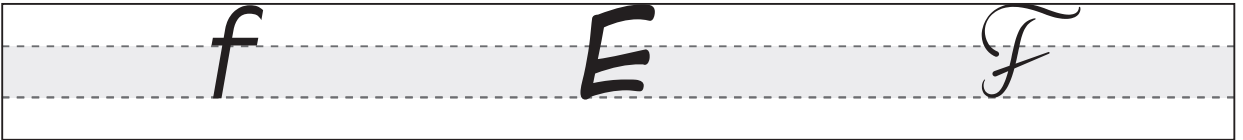
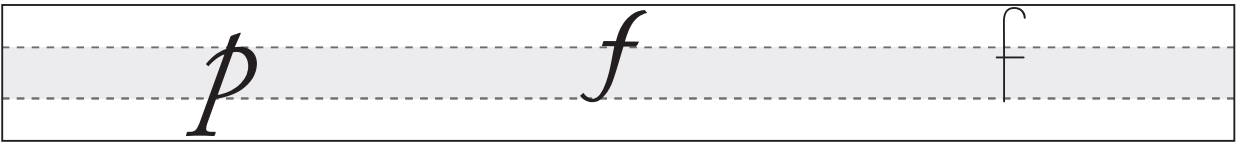
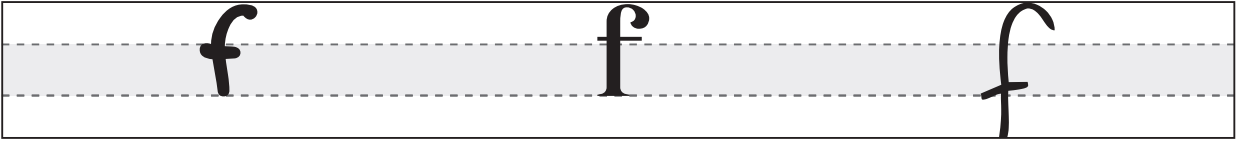
E e

Çocuktan, aşağıdaki kutucuklarda verilen harfler arasındaki “e” harflerini bulup daire içine almasını isteyin. Eğer kafası karışır veya zorlanırsa ipucu verebilirsiniz.

F f

Çocuktan, aşağıdaki kutucuklarda verilen harfler arasındaki “f” harflerini bulup daire içine almasını isteyin. Eğer kafası karışır veya zorlanırsa ipucu verebilirsiniz.

HARF BİLGİSİ ve EDEBÎ BECERİLER

Okuma Güçlüğüne Yönelik Alıştırmalar-2

Treysi Terziyan - Stefani Terziyan

Resimleyen: Gül Sarı

“Okuma Güçlüğü” serisi, okumayı öğrenmeye yeni başlayan **okul öncesi çocuklara, disleksi ile mücadele edenlere ve okumaya isteksiz çocuklara** yardımcı olmak için özel olarak hazırlandı.

Serinin ikinci halkasını oluşturan *Harf Bilgisi ve Edebî Beceriler*, okuma, okuduğunu anlama, yazma ve kelime bilgisini güçlendirme konularında ebeveynler ve öğretmenlere kılavuzluk ediyor; çocukları okuma serüveninde yalnız bırakmıyor.

Görsel dikkat becerileri, harf bilgisi, hikâye yapısı ve hikâye derleme gibi başlıkları harmanlayan kitap, birlikte okuma etkinliklerinden, harflerin yapısını öğrenmeye kadar pek çok temel bilgiye yer veriyor. Kitap, kullanım kılavuzu ve açıklayıcı yönergeler ile okurlara yol göstermeyi de ihmal etmiyor.

Kolaydan zora doğru ilerleyen alıştırmalar sunan kitap, tüm çocukları bilinçli okuryazarlığa adım atmaya, kelimeleri ve harfleri yakından tanımaya davet ediyor.

